

Sår med saltkar
Olof Rempe, Gylle gård

Ingen plog – inget knog
Torbjörn Svensson, Dragestad

Fyra fina recept på god höstrapsetablering

Vi möter här fyra lantbrukare med det gemensamt att de med entusiasm, engagemang och idérikedom hittat just sitt recept för hur en höstrapsgroda etableras. Låt dig inspireras.

Text och foto: Hans Jonsson, Svensk Frötidning

Sår med saltkar Olof Rempe, Gylle gård

Tröska, plöja, harva, elda, lerigt, kokigt, torrt och stressigt. Ungefär så brukar lantmästare Olof Rempe, Gylle gård, uppleva perioden kring höstrapssådden. Olof berättar:

– Jag har i många år haft i bakhuvudet att man måste kunna klura ut en enkel etableringsmetod med befintlig maskinpark och inte behöva köpa dyra maskiner eller stå i kö till maskinstationen. I fjol blev skörden tidig och jag fick några dagar på mig att förverkliga min idé: rapssådd enligt saltkarprincipen – eller timglasmetoden

om man så vill. Man kan också beskriva det som direktsådd med en styvpinnekultivator kompletterat med sårör med hål i!

På baksidan av pinnarna på en 20 år gammal John Deere kultivator har Olof Rempe monterat metallrör med hål i botten. Rören fylls med rapsfrö som rinner ner genom hålen tack vare vibrationerna vid kultivateringen. Kalibreringen är subtil. Det 50 cm höga och 7 cm breda röret har ett 7,1 mm borrarhål i botten. Med en framkörningshastighet på 14-16 km per timme blir skakningarna lagom häftiga för att fröna skall rinna ut i lagom takt!

Tack vare en hydraulisk tryck-

stäng kan bearbetningsdjupet hållas jämnt, kring 4 cm. Våren 2004 står den först provodlingen imponerande jämn och fin.

Hög precision – små insatser Nils-Johan Hansson, Simlingegården

I oljeväxtodlingens barndom sådde man höstrapssådd med 48-50 cm radavstånd, något annat alternativ var inte realistiskt. Efter att i många år mer eller mindre ha fallit i glömska, så har denna etableringsmetod fått lite av en renässans igen. På Simlingegården strax norr om Trelleborg har man de senaste åren tagit radsådden till heders igen.

Hög precision – små insatser
Nils-Johan Hansson, Simlingegården

En ort – en metod
Göran Olsson, Vemmerlövsmetoden

– Tidigare brände vi alltid halmen och direktsådde höstrapsen – det är ett suveränt sätt att på ett enkelt och billigt sätt etablera höstraps och nå hög skörd. Men det har blivit väldigt omständligt att få eldningstillstånd så vi provade radsådden istället berättar Nils-Johan Hansson, rättare på Simlingegården.

Tack vare precisionssädden har han kunnat hålla nere insatserna med bibehållen hög och säker skördenivå.

– Jag har inte lagt en krona på kemisk ogräsbekämpning sedan jag började radså för drygt fem år sedan. Precisionssädd är modellen för mig. Jag får jämna, säkra och fina bestånd, odlingsekonomin blir god och jag kan fortsätta odla hybridsorter med bra ekonomiskt utbyte konstaterar Nils-Johan Hansson förnöjsamt.

Precisionssädd på Simlingegården 2003/2004:

Sådd den 19 augusti efter korn med Monocentra betsåmaskin med cellhjul för rapsådd. Precisionssädden gör att fröna "tänder" snabbt och jämnt. Hybridsort Disco 55 frö/m² (mot-svarar c:a 3 kg/ha). Betydligt lägre utsädesmängd går bra men kräver byte av utväxling på såmaskinen.

En radrensning i början av september med Kongsilde Vibrocrop gav suverän ogräseffekt – inga fler ogräsbekämpningar behövdes.

En ort – en metod
Göran Olsson, Vemmerlövsmetoden

En ort – en etableringsmetod. Ganska unikt för svenskt lantbruk. Vemmerlövsmetoden har utvecklats i byn V. Vemmerlov och tillämpats i över 25 år såväl där som på andra platser i Sverige. Filosofin bakom det hela är att snabbt kunna få höstrapsfröna i backen, bearbeta jord och förfruktshalm djupt och ordentligt, men ändå behålla markfukten.

För att få originalreceptet till en klockren Vemmerlovsetablering beger jag mig naturligtvis till V. Vemmerlov och ber lantbrukare Göran Olsson berätta hur det går till.

– Dag ett, snarast efter kornskörden, lägger jag rapsfrön och gödning på markytan. Nästa dag kör jag med stubbkultivatoren två gånger diagonalt. Kultivatoren skall gå i ordentligt, åtminstone 10-12 cm. Sen är det dags för en körning med spadrullharv. Och då skall det gå undan. Ytan blir jämn och faktum är att många frön sprätter upp i ytskiktet. Jag har noterat bättre

bestånd med spadrullharv än utan. Avslutningsvis vältrar jag fältet. Samtliga bearbetningar skall utföras på en dag för att behålla fuktan i marken.

Svårare än så är det inte – men det gäller att följa receptet till punkt och pricka. Då finns chansen att man kan se fram emot många säkra fina höstrapsgrödor.

Ingen plog – inget knog
Torbjörn Svensson, Dragestad

– Jag kommer aldrig mer att plöja till rapsen!

Det råder ingen tvekan om att lantbrukare Torbjörn Svensson vet vad han talar om. I över 20 år har han praktiserat plöjningsfri rapsodling på Dragestad beläget 2 mil väster om Linköping på Östgötaslätten. Han brukar 250 hektar – huvudsakligen lerjord - varvid c:a 30 hektar höstraps är en mycket viktig inkomstkälla och omväxlingsgröda.

Så här gick det till hösten 2003. Vårkornet tröskades den 6 augusti, halmen hackades. Dagen efter körde han med Väderstad Carrier och bearbetade c:a 5-6 cm djupt. Det skall absolut inte vara djupare eftersom det då lätt kommer upp lerkakor till ytan. Det är nästan

- helt omöjligt att bearbeta dessa till mylla.
- Efter Carrierkörningen drog jag undan den fint bearbetade jorden på några ställen och undersökte jordstrukturen i den obearbetade jorden, berättar Torbjörn Svensson. Det visade sig vara gott om sprickor och gångar. Då visste han att förutsättningarna var goda för att rapsen skulle trivas och utvecklas bra trots att inte hela profilen bearbetats. Det får inte se ut som ett betonggolv under myllan.
  - Då är det risk för att rapsen krokmar fram på hösten när rötterna inte kan ta sig ner i profilen.
- Efter en vecka kördes 30 ton svinflyt nedmyllat av ytterligare en Carrierkörning. Samma bearbetningsdjup som första gången men körning lite på tvärsen. Dagen

Mycket halm. Men en vältrimmad Rapid placerade höstrapsfröna fint i myllan efter två körningar med Väderstad Carrier.

efter såddes Banjo 4 kg per hektar med Väderstad Rapid.

Om god sprickbildning är en första förutsättning för ett bra resultat så är en vältrimmad Rapid lika viktig. Tallrikarna måste vara perfekt skarpa för att få ner fröna jämnt och fint. Förfrukts-halmens karaktär har också stor betydelse för resultatet. Beror på årsmån, sort och svampangrepp i kornstrået, kan halmen bli helt porös och smula sig eller ligga kvar som större eller mindre bitar.

Rapsen har övervintrat bra och är förvånansvärt jämn trots att det ligger mycket halm i ytskiktet. I höst blir det givetvis 30 nya fräscha rapshektar igen och plojen får som vanligt stå i maskinhallen och vila sig. ■